

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Homo Christianus In Sua Lege Institutus. Sive Discursus Morales

Quibus Totum Hominis Christiani Officium Explicatur; Quídq̄ue is fugere,
quid agere debeat, quàm exactissimè traditur

Segneri, Paolo

Augustæ Vindelicorum, Anno M.DCCXII.

VD18 90637054

Discursus Ultimus. De necessariâ ad mortem præparatione. Omnes
Discursus concluduntur veritate omnium aliarum practicarum gravissimâ,
his duobus punctis comprehensâ; necessitate & normâ præparationis ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-51667](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-51667)

fugam metuamus. Faciamus officium Filiorum erga Cælites, & securi simus. Amant nos illi charitate maxima, atque ideo nostrâ causâ etiâ atque etiam cupiunt. Et quanquam id secus haberet, tamen periculum non esset, ne nos destituerent, ipsi siquidem Deo vinculis charitatis tam arctis devincti sunt, ut aliud velle nequeant, quàm ut nos junctâ cum ipsis operâ illo fruamur. & quam possumus, gloriam per omnem dein-

ceps æternitatem exhibeamus. Nec verò aliud par est à nobis quotidie postulari. Beatos sanè nos, si in re tanti momenti omnem exosi sumus ignaviam; Sperare enim verò licebit, nos post peregrinationem hujus vitæ non longam appulsuros in patriam, & ibi præsentibus agnituros, & gratias iis maximas habituros, qui jam salvi id egerunt unicè, ut nos quoque hoc ex exilio ad salutis portum felicissimè pertingeremus.

DISCURSUS ULTIMVS.

De Necessitate ad Mortem se praparandi.

Uic cum Majores nostri crederent, non aliud in Mundo mare esse, nisi illud, quod, quia terris undiq; cingitur, Mediterraneum appellatur. Unde si qua navis geminos illos ad montes accessisset, qui fretum Herculeum claudunt, Abylam inquam & Calpen, ultimos illa naturæ fines attingisse videbatur, ultra quos progredi liceret nemini, *Non plus ultra.* Sed jam à pluribus seculis infantiam hanc suam Mundus dedidit, experientiâ doctus ultra illud nostrum mare, Oceanum diffundi vastissimum, in quo naufragis inevitabilis sit mors, ad litus autem secundâ navigatione navim appellentibus opes ac divitiæ ingentes paratæ. Hac ratione

Ethnici etiam olim credebant, finem & terminum ærumnarum humanæ vitæ esse mortem, *Ultimum terribilium*, ultra quâ mala essent nulla, nisi quæ sibi rudes & nimium creduli fingerent, vel quæ solâ Pœtitarum fabularum auctoritate niterentur. Verum non fallente Fidei magisterio pridem didicimus, mortem humanarum ærumnarum metam non esse, sed tenue principium, *Hac Math. autem omnia initia sunt dolorum.* Lariüs 24. 8. multò longiusque patet ille malorum Oceanus, quæ ultra vitæ nostræ columnas metuere debemus, si naufragium facimus: sicut è diverso multò & fortunatius, & omni opù affluentia nostro litore beatius litens est, ad quod, secundâ navigatione usi, appellemus. Quid autè hæc fide docente intellexisse juvat si subinde vivimus, tanquam si altissi-

Uuu 3

mâ

ma adhuc rerum ejusmodi incertiam laboraremus? Quid jubar, si gravissima nec prospicimus, nec cavemus pericula, quae illo in transitu nos manent? AA. Diligentissimi, finem imponam dissertationibus h. sce meis, demonstrando veritatem, inter omnes, quae ad usum revocari debent, momenti sane maximi, duobus hinc comprehensam: necessitate, & modo, seu ratione rite se ad mortem preparandi. Suppono autem, non dissiteor, unum quemque eorum, qui hoc ad me audiendum conveniunt, velle servare animam suam. Alias si quis adisset, qui pharasi Prophetarum, fecisset jam pactum cum Inferno, palam denuntio, me ad eum verba non facere. Abeat sane ille hoc è cœtu, aut si abire detrectat, aures solum, infra aspidis turda obruter, ne me maximo suo malo & damnationis incremento audiat. Si autem è diverso saltem vest. à universi unice anhelatis, cunctis ego pari evidentiam demonstrabo, tam argumentis à sola ratione, quam ab auctoritate, fide nixâ, peritis scripturam necessitatem apparandi se ad mortem; ut inde digrediar ad ostendam paucis apparationis ejus formam ac modum. Rationem primò contulimus.

I.

II. Apparationis ad opus quodcumque necessitas, gemino ex capite potest: aut ex ipso opere, aut ex operante. Si, qui operi efficiundo manum adinover, nihil unquam tale molitus sit, aut opus ipsum summi sit & pretii & æstimationis, nemini

non stolido vera distat prudentia, apponenda ad illud omnia diligenter & accurate. In re nostra si presvò lubet conjicere oculos in opus, videri sanè cuivis potest, passim nescire Christianos, quâ quantâque de re agatur, dum agitur de transitu ad vitam alteram. An enim ejusmodi est iste transitus, ut clavis illum oculus tentare possimus, quo prius cogitaverimus serò, providerimus anxie, conati sumus industria, ut quàm rectissimè fieret? Qui animi tantum causâ ludit, potest temerè miscere chartas & folia, quin illas aspiciat. At aliter agendum, cum de nammo ultimo, multoquæ magis cum de collo res est. Desigamus obtutum in milites illos infelices, quorum uno alea jactu vita periclitatur; cum nimirum plures sic aleam expectari coguntur, ut eum, qui pauciora jactu puncta numerat, laqueus, aut aliud infame mortis genus manserit; pro quàm illi cautè jaciunt, quàm numerant anxie, quàm expallescent ad minoris aspectum numeri! Nimirum non de lana caprina, aut tircivillio, sed de vita agitur. Non tamen agitur, nisi de vita hac brevi & caduca folus corporis. Quantò igitur magis par est, tum vires animi omnes intendere hominem, cum de anima jacienda est alea? Utinam probè intelligeremus, quid tandem illo ex mortis puncto pendeat: de sorte mortis? Eccl. 4. Cuncti animos advertite. Pender è momento mortis aut æternus planctus, aut æternus risus: aut æterna captivitas, aut Regnum æternum: aut ege-

egetas æterna, aut opulentiæ æterna: aut æterna miseria, aut æterna beatitas. Et hoc momentum dignum non sit, ut attentæ meditatione sit prævisum ac præparatum, non fortuitum? Equidem in re momenti tanti torporem omnem excutere poterit cogitatio, quâ altè in animum demittamus, de quo tandem ibi agatur.

III. Illi equestri ordini ac dignitatis viri, qui nôrunt, quantum intersit, ut in Principis oculis ludicræ in certamine vincant, non multis debent rationum momentis, & nescio quâ potenti suadâ induci, ut umbratili in certamine multò antea dexteritatem suam experiantur, & exacuant. Satis id ipsi intelligunt, & idcirco sylvam propè hastarum frangunt in umbra, ut deinde unam solam in luce publica frangant cum plausu spectantium, Et tamen quâ de re denique his in decursionibus agitur? O grandes nugæ! Ille ietus, illæ hastæ contortio veris erit digna encomiis & plausibus, quâ, Christo Rege gloriæ inspectante, impactâ in Luciferi pectus & distractâ hastâ (qui plenus furore catadromum illum ingredietur, ut omnem contra nos artem & vires exeret.) suâ ille sede excutiat, & pronutruat. Et qui agnoverit, quanti demum momenti sit hanc pugnam, hunc ietum feliciter cedere, an non omnem in eo operam rectè poni iudicabit, ut usu creberrimo dexteritatem hanc obtineat? Hæc, quid multis? hæc Cælum lucratur.

IV. Ita etiam nullâ opus eloquentiâ, ut inducatur ad præsens & gravissimū

periculum fugiendum, quod illud plane perspexerit. Non multis abhinc lustris, cum Arelate, Galliarum urbe ingens ortum esset incendium, & jam late plarium ædium strage grassaretur, non nemo, quem annis compluribus Paralysis lecto immo:um affligerat, cum jam jam imminentes flammæ cerneret, quibus mox in pabulum esset cessurus, tantum adhibuit conatum, ut redeunte in membra vigore prostrare è lecto & tantâ celeritate ad fores properare potuerit, ut flammarum illum globi non assquerentur. Profectò igitur non videtur dubitandum, quin plurima fierent prodigiis simillima, si mens satis caperet, quantum in eo momentum sit, ut evitetur Inferni rogi, qui mortem malam lege non violabili excipiet! Hoc qui penetraret, non ille aliis hortationibus, non aliis monitis opus haberet, quibus incitaretur, ad agendum omnibus animi viribus & facultatibus, ne malâ morte defungeretur. Si vera unquam esset prima illa pars votorum, quæ Moyles proposuit: *Utinam saperent & intelligerent!* vera mox & absque ullâ mora, fieret & altera: *novissima providerent.*

V. Plurimum augetur ejusmodi indultitiæ & attentissimæ meditationis necessitas, cum error admissas incuriâ, corrigi nulla ratione potest. Docent hoc nos vel brutæ belluæ, Equi, Camelæ, quin & Alini, qui cum adiguntur à quoquam ad transeundum per aquam glaciæ constrictam, nisi priùs glaciæ firmitatem impactâ sæpius vimagnâ unguâ exploraverint, an illis

fe-

ferendis sit, fuste citius animum extendi, quam ad portum pergendum impelli se sinent. De Vulpe autem, quam præ cæteris animalibus versuram scimus, legitur, quod, cum ad flumen glacie constrictum accedit, haud quaquam tamen temerè fidat, & quamvis mole tam parvâ, pedibus ad cursum tam expeditis sit, non transeat, nisi admodum aure exploraverit, an subterlabentis aquæ murmur percipiat, quæ argumento sit, densam esse glaciem, & vulpinæ pelli ferendæ haud dubiè parem. Tam cautas naturæ belluas effinxit in iis, in quibus admisso errori correctio nulla. Et tamen homo, qui tantò belluis ratione & præstat, & se præstare gloriatur, cum fide certissima illi constet, quantum & facilis, & majori cum discrimine erretur in transitu illo ultimo, nullam adhuc diligentiam, nullam solertiam non errandi in negotio, quod ageratur malè, actum est pro semper, corrigi & emendari potest nihil? *Sic ceciderit lignum ad Austrum, aut ad Aquilonem, in quocunque loco ceciderit, ibi erit.* Pronuntio paucis ac disertè. Sicut actus est Prudentiæ Christianæ summus, providere periculum periculorum maximum, quod est, malè mori, & providere tempori, non tunc navim oblinendo, cum aquam jam admittere cœperit; sic stulticiam stulticiarum maximam esse tali tantòque discrimini ignavè improvidèque occurrere. Quot tandem animas habemus, ut, unâ fluctibus miserè haustâ, aliæ securæ ad litus enatare possint? Aut est quispiam, qui viam in Mundum alte-

rum invenerit, non tot obnoxiam periculis, non tot infamem naufragiis, quam est illa, quam ad hanc diem cuncti tenuere? Non est alius toto latè Oceano transitus tam formidabilis, quam fretum, duod appellat Magellanicum, & Americam, ac Terram ignis interjacet; ibi enim undæ contrariis impulsæ motibus hinc Maris septentrionalis, inde Australis, fluentium ac refluxentium, perpetuas & velut domesticas tempestates cient. Invenerunt tamen Nauticæ modum freti hujus tam multa evitandi discrimina, dum illo omisso, longius Austrum versus remotum, nec tot procellis, nec tam continuâ aquarum pugnâ infame, fretum superant. An idem fortassis in re nostra fieri potest? Non est transitus tam formidandus, quem superare necesse sit omnem, qui natus aliquando hanc lucem aspexerit, quam transitus Mortis. Hæc enim fretum quoddam est, in quo duorum maria, temporis unum, æternitatis alterum, immanibus inter se fluctibus cœrant. Et tamen transitus hic est planè unicus; alia nec inventa est ad hanc diem, nec invenietur deinceps via: hæc transeundum est. Et tanta est nostra ignavia, ut non cogitemus, non provideamus? Non identidem nos excitemus verbis ejusmodi? Quid me momento illo fiet? O miserum, si mergor! miserum, si ad scopulum aliquem, qui tam multi latent, allisa navis frangitur! Ah infelicem, si Cælum amitto! actum est, & actum per interminatam infinktorum seculorum æternitatem! Pro conditionem hor-

hortendam! *statutum est hominibus semel mori.* Semel tantum morimur: & tamen ad moriendum bene videtur necessarium milles millésque mortuum esse, & suismet erroribus rationem ritè, rectèque, citra ullum erroris metum moriendi, didicisse.

VI. Præterea (juvat enim evadendi viam vobis omnem præcludere) quisquam nostrum securus est, quod moriendum sibi non sit, cum expectat minimè? Desidero videre diploma de Cælo allatum, quo certus quis sit de morte non venturâ occultè & in tenebris, ut fures solent, sed ventura ut Curfore festinante, qui procul adhuc remotus inflato cornu se propediem adfuturum prænuñtiet, Qui habet, pronat. An dicit multos amicorum agnatorumque, se vidisse placidâ in suo lecto morie defungi? Quantus autem eorum est numerus, quos non expectantes mors oppressit? Solymanus Turcarum Monarcha, ad expugnandam Rhodum machinas murales vastæ præter morem molis admoverat. Erecto tormentario aggere dum verberabantur muri, tanto sibilo globi, machinis illis exussis advolabant, ut fossiles moræ haberent fatis, ut se subducerent, dum illi innocii prætervolâssent. Ac cum crebrâ tot machinarum explosione rarior jam ætè sine sibilo & strepitu globos transmitteret, non provisus incensus, & sui jam securos quamplurimos immani strage enecabant. Quid si proinde, quæ non tacito sibilo de adventu suo quosdam velut præmonuit mors, nos nec

R. P. Segneri S. I. Christ. Instr. Tom. III.

sibilo prius ullo admonitos opprimeret? Cælareis Legibus nulli Reorum datum est, ut pœnæ ac supplicii genus ipse sibi optare possit: & cur divinis id permitti volumus? Haud sanè ita fiet. *Nisi conversi fueritis, gladium suum vibrabit, arcum suum tetendit, & paravit illum.* Sic moram trahentes in peccatorum emendatione Vates Regius terret. Jam, inquit, instructa est divina Justitia gladio, atque arcu: gladio, ut cominus feriat modo quo ferre solet: arcu, ut feriat eminus, cum minimè quis opinatur: non tamen denunciat, hoc, an illo uti decreverit, ut nemo non semper sit paratus. Si proinde vestrum aliquè, AA. Charissimi, hoc ipso loco ac tempore emissum illo arcu telum rangeret, si, inquam, repente non opinantem mors occuparet, quæ tandem ius per omne deinceps ævum fors futura esset? Quis stultæ fiducia fructas, quâ nonnunquam salutem etiam non promeritam sperare ausus est, quâque ad Cælum se appulsurum confidebat itinere, quod rectâ ad Infernum ducit? Quàm tamen facilè est sic optimi? Si enim quisquam, de morte non provisâ certus est, is est, qui certus sibi videtur de morte non repentina & improvisâ obeundâ. *Cum dixerint: pax & securitas: pax, 1. Thes. in vita hac caduca, securitas in æterna, 3. tunc repentinus ejus superveniet interitus: facti, sed terribiles Apostoli Apho. S. Thom. in hunc loc.*

VII. Sic à difficultate operis transco ad causam alteram, quæ ostendit, quàm necessarium sit, se ad mortem parare

Xxx

parare

parare; ad Inexpertam, inquam, morientis ruditatem; seu magnam illam ineptitudinem, quâ laborat Peccator, ad moriendum bene, postquam vixit tam malè. Videce autem, quàm cum isthoc hominum genere agam non severè. Dabo ipsis, quòd mors non oppressura sit imparatos & non opinantes, quod antè a jebam, & res loquitur, pluribus accidere; sed quòd extremo suo in morbo non defuturum ipsis sit tempus, quo ad ritè moriendum se præparent. Et vel hoc dato scire illos volo, maximè necessarium esse, vivere paratos, ut moriantur bene. Suppetet ergo tempus ad paranda omnia: quo autem eorum bono, si illo abusuri sunt? An ineptè & ridiculè prælagire videor? Enimverò factis patet, homulos istos Sacris in Literis parum versatos esse, cum non aliud malè viventibus minitentur crebrius, quàm mortem non meliorem. Sufficiat meminisse illorum Sapientis verbotum. *Cor durum malè habebit in novissimo.* Par est, cordis Peccatorum, & ferri diu aceto macerati conditio; istud non cedit malleorum ictibus. Illi quoque, cum diu vitam culpis & sceleribus suis immergi duxerunt, tam contumaciter indurescunt, ut quantumcunq; percutiantur à Deo, sensum tamen ictuum habeant nullum: quin non desunt, qui pro eo, quòd demissè de se sentiant, seque meritò à Deo ærumnis affligi fateantur, pessimè eidem maledicunt, & similes in voces sacrilegi prorumpunt: *Quid tandem ego deliqui? Non ego pradonem, non latronem in viis egi publicis: videtur Christus me solum poenarum, ac sup-*

Ecl. 3.
27.

placiorum suorum scopum sibi prefixisse. Audiant hi. Non affirmabo ego, quòd si antè se ad mortem non paraverint, ne tum quidem supplices admittus sit Deus; sicut non admittit militem Dux, qui à signis profugus ad illa redire cuperet, postquam cum hoste pugnatum est. Non, inquam, hoc dicam (etsi dicere proculdubio possèm, cum non nesciamus, superbum Regem Antiochum sub idemmet tempus supplicem ludis auxibus fuisse neglectum; *Orabat sceleratus Dominum à quo non erat misericordiam consecuturus;*) Dicam tamen, quòd etsi porrecturus ipsis dextram sit Deus, ipsi tamen amplexuri eam non sint; dicam, quòd etsi sui eos inspirationibus ad salutis curam excitatus sit Deus, suam tamen ipsi operam non sint juncturi. Quoties beneficis Sol sursum vapores trahit, ut largos in nimbos depluant; & tamen sicca manet tellus, propterea quòd repente ortus è terra ventus nubes dissipet, suoque flatu aridarum herbarum sitim accendat magis, dum paratum jam Cælum erat ad sitim illam restinguendam? Ita se Peccatores habent, qui dum vivunt, ad mortem se non parant, tum se paraturi, cum illa præforibus fuerit. Quamvis paratam Deus habeat gratiarum suarum pluviam, quam in eos non parcè destillet, aridiores tamen ipsi sunt, quàm unquam, ob turbinem repente ortum, & nubes tam beneficas dissipantem: ob impetum, inquam, aliquem animi perversum, & propensionem radicatam vindictæ alicujus, odii, amoris, aut saltem anxie nimis

Mach.
9. 13.

de re familiari sollicitudines, de Testamento condendo, de nominibus expungendis, de dote stabilienda, de centibus exigendis: & cunctæ hæc tam inquietæ cogitationes facient, ne miser animæ dent postrema illa momenta, quæ Deus ad peragendum salutis negotium indulget.

VIII. Quin imò non auctim solùm affirmare, infelices illos extremâ prefos in valetudine non uturos auxillis, quæ quantum in se est, Deus offerat; sed quòd ne si velint quidem, rectâ iis uti possint ob maximam illam difficultatem, quæ nascitur partim ex mortuali illo corporis languore, partim ex animæ in tam trilitirerum facie stupore. Cæcus sit oportet, qui non videt, quantum impediunt moribundum vires fractæ jam jamque fugientes: Citharædus etiam arte ulûque præstantissimus discordibus citharæ fidibus malè ludet: & ludat rectè, quem Musices schola ne tironem quidem aliquando vidit? Illi quoque religiosi. Deique obsequiis addicti, qui diu multumque, veniam culparum à Deo petere, illum revereri, impensè se commendare, & precibus opem postulare, assueverant; valdè tunc laborant, ut stas illis suis ædionibus, religioni ac pietati in Deum vacent; & ad hæc omnia prompti illi expeditique sint, quibus alia omnia sanis cordi fuerant? Infelix hoc è numero quisquam eum jamjam animam exhalaret, monitus, ut, quo res ac tempus poscebant studio, se Deo commendaret: Quadraginta, agebat, anni sunt, ex quo nunquam hæc animum

meum subire cogitatio: nec verò jam novi, quomodo rem istam aggrediar. Hanc difficultatem sentiunt sub illam horam Peccatores omnes, minorem quidam, majorem alii, etsi non omnes eam experiri videri velint. Ut penitentiùs ipsum, ex quo hæc difficultas oritur, fontem pernoscatis, perpendite; hominis voluntatem eatenus, & tantum progredi, quatenus facem illi & lumen intellectus præfert. Nequit autem hæc cognoscitiva vis res aliter voluntati objicere, quàm sicut in ipsa relucent. Unde cum contingat facultatem imaginatricem turbatam, fessam, & vigore ac spiritibus destitutam momento illo res non aliter, ac umbras tenui admodum & obscura luce depingere, consequens omnino est, intellectum vel sideratum esse penitenti, vel in cognoscendo placè torpere. Qui autem repetitis actibus rectè agendi assuetudinem non induit, eum tunc oporteret summo conatu uti ad tam multas, statûs illius proprias, difficultates & obices superandos. Quis secundam vavagationem illi præfagiat onerariæ, quæ, præterquam quòd vehementer labefacta est undarum instrumentium impetu, Naucierum etiam sortita est, quem nausea tot inter procellas vexat, & vires ad clavum stare non sinunt? Insuper non solùm obruet animam afflicti corporis molestum onus sed pungentis etiam conscientie cruciabunt aculei, qui timorem sub id tempus ingentem incuriant, quòd mox sistendus sit reus tribunalis judicis omnia scientis. Neque est, quòd quis suspicetur, immunes hoc

timore forte eos, qui tantum nunc animorum præ se ferunt. Affirmo siquidem, non alios tunc majori formidine percellendos, cum in omni ferme genere accidat, eos, qui ante periculum ceteris audaciores videntur, ipso dein in periculo esse omnium timidissimos. *Cum discriminis tempus advenit, in sollicitudinem fiducia vertitur: ut ille asserit: tantoque magis id nos dicere possumus, quia Peccatorum præfidentia non nascitur ex magna Divinæ Bonitatis æstimatione, sed ex tenui & obscurâ injuriarum eidem illatarum. Hæc tamen injuriarum æstimatio tum immanè quantum crescit; partim quia suo Conscientia muneri non deerit, sed in iis constituta angustiis tales eas, quales sunt, proponet; tum etiam ob operam, quam eam in rem Dæmon conferet; qui Lupi instar turbido maximè cælo prædam quærentis, quantum poterit terroris Peccatoribus in illa calligine incutere studebit.*

IV. Scio, esse nonnullos, qui etsi suæ vel peritiæ vel industriæ parùm fidant, plurimum tamen spei in eo reponant, qui confidentes extremo illo tempore audiet, & ad luctam animabit. Neque vana hæc spes est: cum non sit ambigendum, quin tum ille opis afferre plurimum possit. Unde par esset, cunctos, dum valent, deligere sibi perpetuum animæ moderatorem virum ejusmodi, qualem sibi cuperent in pugna illâ tam difficili adesse. Verùm etsi non contemnendum, minimè tamen sat validum est ejusmodi præsidium. Vir genere, sed non animo

nobilis, armorum etiam tractandorum imperitus, ad singulare certamen provocatus, provocationem tamen admittit, eâ spe, quod adiutorem in pugna esset habiturus virum in palastra exercitissimum, & sibi in paucis amicis. Nec verò veteranus ille pugil patribus suis defuit. In ipsâ siquidem pugna cum æmulo, fixo in amicum digladiantem obrutu; tege, ajebat modò, te contra ictum humilem; attende; progredere; recede tantisper: nunc feri. Sed frustra omnia; Nobilis enim & artis imperitiâ, & pavore consternatus vix in illa rerum perturbatione vocem audiebat dirigentis; tantùm abest ut exequeretur, quæ jubebatur: quare mox ab æmulo lethali acceptâ plagâ animam in arena posuit, tanto palæstrâ inspectante. Plurimum sanè, quam credi dicere possit, Christianorum fors est eadem illo in singulari certamine, quo omnes nôrunt se congressuros cum hoste humani generis. Nittuntur illi ope & consiliis prudentis & periti animorum arbitri, qui, quid facto sit opus, in tempore suggerat: qui dicat: nunc admissorum vaniam à Deo pete: Fidei actum elice; conformitatis cum divina voluntate, contritionis perfectæ, fiduciæ in meritis Christi Jesu, & in ejus etiam protefuso Sanguine. Sed si infelix ne vocum quidem istarum notionem assequitur (tam alienus ille ab hujusmodi virtutum actibus semper fuit) quâ tandem ratione proficiet ex sapientibus sacri arbitri monitis, qui quàm illa opportunè suggerere potest, tam non potest eadem

in-

infundere? Quin cedet primis oppugnationibus, & assentietur motibus perfidie, intolerantie, itacundie, diffidentie, ad quos hostis sollicitaverit; quod perinde est ac primis ab eo ictibus penitus transfodi.

X. Admittam & illud; expiuros hęc confessione animum, & non uanā lacrymā noxas elucuros. Eas tamen ego Confessiones, quæ extremo illo tempore fiunt ab homine peccatorum suorum sordibus eò usque immerso, nullā bene, & ex Christianæ legis normā mortis obeundæ curā, tam parvi facio, ut videret anchoram spei meæ tenui ligno & virgulæ credere velle, si hęc meam salutem niti cuperem. Nec illud quidem mihi persuadeo, dignas eas esse Confessionis nomine: tantum abest, ut effecta ab hisdem veræ Confessionis expectem. Si parturienti jam mortuæ ad factum extimendum secetur uterus, lex verat eam patientem appellari: *Falsum est, eam peperisse, cui mortua filius extractus est.* Quomodo igitur veræ sinceræque Confessiones dici possunt eorum Peccatorum, quorum jam semimortuorum ex ore ægrè elicitur Ita, aut Non, quin satis sciant, quid dicant? Ad lacrymas autem quod spectat, istæ non unius sunt generis. Si sinister moribundi oculus lacrymas exudare cœperit, mali id ominis Medici pronuntiant; eum id sit argumento, cor jam fatigatum & languens mali vitæ quam prælo compressum exudare. Mihi videntur nonnullorum, vitii ad eam diem assuetorum, lacrymæ cieri fumo rogi Infernalis, qui jam

tum eorum se oculis ingerit. Lacrymæ sunt plerumque oculi sinistri, quia Caini, Saulis, Semei, & Regis Antiochi exemplo non tam culpæ pudore, quàm pœnæ metu expressæ: magisque ferè iis dolet, quòd porro non possint parvas suas appetitiones satiare, quàm quòd iis antehac tam turpiter obscundârint.

XI. Quod si quem dabit ex hoc Peccatorum numero (quòd perrare fieri a solet) sensuum sui que planè compotem, ne tum quidem securum esse iuberem. Ferme isti non applicant animum ad rectè moriendum, nisi tum, eum jam mors, ut sic loquar, cubile, in quo jacent, ingressa ad lectum, eos abstractura, accedit: idque quia vel agnati falsâ pietate, & verâ prodicione inducti, ad extrema usque differunt de morte instante monere; vel quia ægri, etsi de vicino periculo moniti, animum inducere non volunt ad ceden dum, verè propinquam esse migrandi horam, atque ita n. oras ex moris nectunt, nec ante sacris se Ecclesiæ Mysteriis ac Sacramentis muniunt, quàm eum illa adhibita vix jam quidquam afferunt adjumenti. Atque utinam vel is, qui morientem iuvat, totâ Sacerdotalis suæ auctoritatis potestate usus, præstare possit paucis, quod non nisi multis absolvitur! Sed quid id ipse speret? Subuculam, quam sordidus & fumosus carbonarius annū integrum gestaverit, lavare tandem peritus fullo potest; sed quantâ ad id industriâ, quanto tempore est opus? Quoties defricanda manibus, lixivio imbuenda, recenti iterum, iterumque

aquâ abluenda & eluenda est? Non minus contumacium sordium multorum contraxit Conscientia. Et illam Sacerdos verbis pauculis nive candidiorem reddat? An non sufficit, erit qui dicat, absolvendi à noxis formulam pronuntiare? Hæc autem sanè, quàm brevi tempore proferri tota potest. Sufficit equidem sacra illa verba pronuntiare, dum non desint conditiones ad effectum eorum requisitæ. Sed hic Rhodus, hic salus, paucis & citò absolvitur à culpis Penitens, sed non paucis & citò ad id ritè præparatur. Cùm efformatum, suâque distinctum in membra est infantis materna in alvo corpusculum, momento unico Anima introducitur, formando tamen illi quadraginta saltem dies requiri, si fœtus sit masculus, octoginta autem, si fœmineus, satis communis est Medicorum sententia; & in hac scilicet formatione tota difficultas exhaurienda est. Nec multùm dispar est doloris jamjam morientium conditio. Non multi laboris est, illum animare: at non levis, illum perficere & formare: primùm ac perfectus fuerit, mox animatur gratiâ, absolutionis Sacramentalis virtute collatâ: sed ad perficiendum, pro! quo, quandoque conatu est opus! quantum divini auxilii ad præparandum cor ineptum requiritur! Et sit, qui hæc omnia tam levi brachio perficere speret? Felices sanè illos, imò potius miserimos, qui in se tanti momenti tam fœdè hallucinantur! S. Hilari non vix sibi promittere finem bonum potuit, postquam annos ipsos se-

ptuaginta in Dei obsequio tantâ fide & constantiâ in solitudine transegerat, est nec ipse ignoraret, quæ esset virtus sententiæ Sacerdotalis, eo tempore pronuntiata. Et vos è diverso finem istum tam beatum jam manu stringitis: Fateamur oportet, bonum illum senem, cum tot aliis sanctissimis hominibus aberrâsse à via, dum illi per præsupra & asperâ studuerunt terminum salutis assequi, ad quem isti saltem facillè sperant pertingere.

XII. Ex his sapienter quis arguet, quàm non sit nec astimanda, nec opranda mors illa nonnullorum è Christianis, qui placidè & suaviter suo in lectulo expirant. Pronum est fieri, tantam pacem tranquillitatemque Dæmonis arte studiosè procuratam esse: is enim, ut alii quoque ejus fortis Peccatores animos sumant, aut saltem minùs formident, venatorem imitatur, qui turdi cerebrum dextrè elidendo impedit, ne suo is sitiepit, & vocis sono, socios terreat, & in fugam agat. Credite sanè è affirmanti. Illo momento timere plenum est periculi, sed multò deterius est non timere: qui enim certus, se toties non per sanctorum offendisse Deum, tam præfidens est tum, cùm ejus conspectu sistendus est, argumentum id nimis manifesto est, quòd infeliciter ignarus, nec Deum, nec se, nec culpas à se admissas agnoscat. Navim carere velis, quibus ventum excipiat, ejusque favore in portum provehatur, perquam noxium est; at multò est nocentius, vela, cùm venti fuerint, habere capacissima; quis enim tunc vi aut arte illâ retinebit, quòd mirus in

in scopulos illiſa frangatur? Unde non eſt majus Animæ ſtagitſis deditæ, malum, quàm præſidentia nimia: quo enim iſta minùs formidat juſtum Judicem DEUM, tantò difficiliùs ab illo iriſtando & offendendo avocatur: tantò etiam difficiliùs inducetur ad eum poſt offenſam denuò conciliandum.

XIII. Vel una earum rationum, quas acculi tam multas probè intellecta, ſufficere abundè poſſet ad extimendam nobis inſaniam, ita ut abſque mora ſtatnamus, jam nunc inſitium aliquod facere ad mortem ritè obeundam nos præparandi: quid autem par eſt omnes efficere? Nihilominus parùm abeſt, quin dicam, bonâ meâ veniâ licere vobis omnes nihilipendere, ſi eas conferatis cum máximo authoritatſis, quam adducam, pondere. Equidem quândocunque pro conclone dicenti propoſitum eſt ſolis rationum momentſis, & argumentorum pondere inducere & perſuadere aliquid Auditoribus, facilè iſti deceptionis aliquid ſuſpicari poſſunt, quâ Orator vel deluſus ipſe ſit, vel audientes deludere parèt, eſi fine non malo: ſed nulla relinquitur ira ſuſpicandi cauſa, cùm authoritatè res agitur, & illâ maximè, quam fides ſubminiſtrat. Tum enim non Oratores ſacri tanquam Legati, ſed DEUS ipſe loquitur; quem ſcimus nec falli poſſe, nec fallere. *Impoſſibile eſt mentiri DEUM.* Hæc igitur tam nulli obnoxia deceptioni authoritatſis impellere debet quemlibet, ut ad mortem obeundam ſe parèt quàm

diligentiſſimè: Chriſtus enim Seruator noſter, qui ignorare non poſteſt, quid tempore illo tam difficili præſtate homo valeat, jubet, ne vel momento unico apparationem illam differat, qui quidem aliquâ ſalutſis ſuæ curâ tangatur. Matthæi vigeliſimo quarto ſic loquitur: *Vigilate, quia nescitis, quâ horâ Dominus veſter venturus ſit: nescitis inquam, quo momento hinc ſicis evocandi.* Idem monitum mox ſequenti etiam capite inculcat, dâm Parabolam illam virginum prudentium & fatuarum claudit his verbis. *Vigilate itaque, quia nescitis diem, neque horam.* Lucæ duodecimo, non dubitat aſſerere, debere nos eſſe ſimiles ſervis, qui nocturno tempore ad ædium fores herum exſpectant reducem nuptiali à convivio, ea ætate in ſeram noctem protrahi ſolito. *Et vos ſimiles hominibus exſpectantibus Dominum ſuum, quando revertatur à Nuptiſis, ut cùm venerit, & pulſaverit, conſeſſum aperiant ei.* Marci verò decimo tertio paucas intra lineas ter idem monitum inculcat, Primo loco ait: *Vigilate & orate; nescitis enim, quando tempus ſit.* Mox addit. *Vigilate ergo, nescitis enim, quando Dominus veniat, ſerò an media nocte, an galli cantu, an manè.* Denique, ne quis exiſtimaret, Apoſtolis hæc tantùm dicta, aut aliis, qui virtutſis ſtudium ac ſanctimonix ſingulare profiterentur, quorum eſt, etiam ſuadentem & conſulentem DEUM audire, his denique verbis tam ſeria & grævia monita obſignat: *Quod autem*

vobis dico, omnibus dico: vigilate. Nequid verò eorum omitteret, quæ movere & incitare possent ad excubias tam salutare agendas, præmia enumerat & fructus ejus diligentia, Beatum vocitando, quisquis adventante Domino imparatus non offenderetur: *Beati Servi illi, quos, cum venerit Dominus, invenerit vigilantes,* Minus verò terrificas intentando illi, qui moras Domini petæsus turbare cæperit, & licenter ac pro arbitrio se gerere. Si dixerit malus servus in corde suo: *Moram facit Dominus meus venire, & cæperit percutere conservos suos &c. venit Dominus servi illius in die, quæ non sperat, & dividet eum, partemque ejus ponet cum hypocritis.* Et monita, ipsius Divina Sapientia ore prolata, & toties ab Evangelii Scripturibus inculcata. toties ab Ecclesia in memoriam revocata, tantum virium non habeant, ut funestam illum nobis lethargum excutiant, quo tanquam in voraginem profundissimam, in mortem planè infauftam cæci & nostram et socordiam excolati, ruimus? Quisquis vel partem horum audiret ex Medico, & artis perito, & salutis alienæ studioso, nã ille vel ad plura passum millia fugeret periculum, & morbum imminuentem; tantum periti & amanti hominis autoritas proprio iudicio præponderaret. Et autoritas ipsius DEI, verbis tam disertis, tam seriis & toties repetitis momentis de periculo tanto graviore, magisque formidando, quale est Salutis æternæ amittendæ, si moræ in

præparatione præmittenda intercesserint, ne quidem efficere possint, ut passum unum promoveamus? Quæ ista damnosa est fascinatio? quæ negligentia, quæ insania? Itane se ipsos mortales exuerunt, ut nullo jam sui amore tangantur; nisi cum de nugis agitur? non trepident ad pericula gravissima, sed ad minima; non sperent, nec animus resumant, cum promittuntur certa, sed cum luduntur mendaciis? Si insanus quispiam medicis in plateis vociferari cæperit: Cavete, cavete? nemo nõ eo vertit oculos, unde vox allabitur, ut fugiat, si quod imminere viderit, discrimen. Et nunc cum Servator ipse DEUS toties ingeminar. Attendite, vigilate, vobis quibus mors imparatis supervenerit! Cavete, excutite somnum, orate, observate, mentem advertite: nemo respicit, ut videat, quis à tergo moneatur? Fateri profectò necesse est, majus alicujus insani, quàm ipsius DEI verbis, hodie apud Mundi affectas pondus esse. Illud certè extra omnem controversiam erit, tantò nostrum errorem fore detestabiliorem, nocentiorèque, quò crebrius per sumam charitatem admoniti, animum advertere noluerimus. Sic certè cum Reis nostra agunt Tribunalia; nec aliis legibus divinum uteretur. *Admonitus delinquens, I. Capitulum ff. de Pen. gravius peccat & puniatur.*

XIV. Dicent fortasse aliqui. Quæcunque demum in medium allata sint hæcenus, iis aliud nihil confici, quàm fortassis non suffeclura pauca illa momenta, ut ad rem tantam quis sit paratus; atque adeò, cum istud certum

non sit, manere verisimile & alterum; quod fortassis etiam pauca illa momenta suffœtura sint ad felicem mortem obeundam. Ex quo utique consequens sit, tam prudenter facturum, qui tristem illum & molestum apparatus prætermiserit, quam qui illo ante tempus, fructu non magno, se fatigat. **DECIM** immortalis, quam multos insanos vinculis ligamus in Morotrophijs, & cippis continemus, qui tamen longè mitius desirant, quam qui ita loquuntur, Christiani! Ubi de Anima agitur, ipem reponere in eventu incerto, & fortuito? Catenis, catenis planè hæc opus est, ubi sic credimus, & sic loquimur. An grandem pecuniæ summam locare parati estis, ubi census annuus fortassis vobis reddatur? Scitis vos non ita desipere, ut puri palo in re tam non levis, ut vos dicitis, momenti niti velitis. Et huic palo niti velitis animam & salutem vestram, quo malè paucorum nummorum summa niteretur? O stupiditatem! ô delicta vigilantium! Possent sufficere ad gerendum rectè salutis negotium momenta paucula; demus: quid si autem non sufficerent? Et verò audite, quid Christus ipse ad litteram hanc definiendam dicat: *Estote parati, quia quâ hora non putatis, filius hominis veniet.* Non dicit: *Paramini: Parati estote*, inquit. Non vult igitur, ut paremus nos illo momento, sed ut illud momentum paratos nos inveniat. Et ita volendi causam non habuisse putemus? Si ad rectè & absque salutis discrimine

R. P. Segneri S. J. *Christi, Instr. Tom. III.*

moriendum præparatio sufficeret tumultuaria, quâ se ad rem tantam accingere vult postremo in morbo major mortalium pars, an tam serò Christusurgeret, ut non tum se præparent, sed ut parati sint? Quisquis ad mortem paratus accinctusque non vivit, satis securus & certus esse potest, quod mortem non paratus sit obiturus: præparatio siquidem ad mortem bonam, est vita bona: hæc autem non consistit in momentis pauculis; sed in multarum se consequentium actionum longâ & non interruptâ serie ad tantum finem servientium. *Vigilate omni tempore o* Luc. 21, *rantes, ut digni habeamini fugere ista* 36. *omnia, quæ futura sunt, & stare ante filium hominis.* Si milites tum solum docerentur onerare fistulas, dimicare gladijs, ordines servare, quando ceterâ in hostem eundum est, quæ posset esse victoriæ obtinendæ spes? Si quo ad Nuptias sponsa vocaretur momento, tum jubetur repente sartor adaptare corpori vestem, quam bellam, quam apram sponsæ vestem futuram acbitremur? Si tum primum aggeres struerentur, ad exundationem torrentis impediendam, cum ille jam magno impetu ex alti montis jugo deorsum præcipitat, an nihil vastationis agris inferretur? Et tamen, ô insanos, qui hoc ipsum agere volunt in negotio, quo nullum uspiam momenti majoris esse potest! Sapiamus tandem AA. Dilectissimi: spectemus turiora, & festinemus occupare tempus: ita ceterè suadet Sapiens; ante *judicium para justitiam tibi.* Quis vehi potest

Yyy

potest

Eccl. 18.
19.

Luc. 12.
16.
I. Capitulum ff.
de Pen.

p. test navi bellicâ probè armatâ, rebus omnibus necessarijs instructâ, ad cui sum expeditâ, cur, hâc omisâ, scaphulam conscendat malè sartam, non annonâ, non apparatu nautico instructam, Navarcho destitutam? Neminem illud moveat, quòd non defuerit, qui horâ extremâ abundè de necessarijs sibi providere potuerit, sicut Larroni bono rem cessisse fide docemur. Miracula sunt ista, non exempla. Contigit etiam nonnunquam fanem frangicum Reus in furcam ageretur; ei que vitæ gratiam fieri, quam junctis clamoribus Spectatores exoraverant. An idcirco, qui apertum carceris ostium invenerit, nullòque se periculo subducere potuerit Justitiæ, hærebit tamen ignavus in ergastulo, spe fretus libertatis post collum jam laqueo insertum impetrandæ? Enimverò homulum ejusmodi Ducem constitueris illius exercitus, qualem sub signa convocare se posse

Ecl. 1. 15. affirmabat Sapiens: *Stultorum infinitus est numerus.* Rectius autem hoc loco, & tam sublimi scilicet dignationis loco stabit, quisquis salutis negotium eventui tam incerto voluerit committere. *Que à jure communi exorbitant nequaquam ad consequentiam sunt.* Si parare se ad mortem triste quid ac retticum videretur, perpendite quæso, quanto deinceps magisque terribile futurum sit, mori imparatum.

H.

XV. Satis jam & ad rationis & ad Fidei lumen demonstrata est necessitas temporis se parandi ad mortem;

superest; ut rationem, quæ ea in retinenda sit, paucis indicem. Hanc ego totam ad duas revoco præparationes, remotam unam, propinquam alteram. Gladiatorum & Luctatores antiqui duplici se modo parabant ad præmium in arena consequendum: Primus erat, quo vires ac robur servare studebant; alter, quo non interrupta exercitatione ea privatim edebant specimina, quibus postmodum in Amphitheatris, in tot Spectantium oculis inclarescerent. Lucta & pugna cuilibet pugnanda erit, Mors: ô beatum, qui in totius Curia Cælestis oculis hac in pugna vincet! quia victoriæ præmium erit omnium bonorum æternitas; *Qui vicerit, possidebit hæc.* Geminâ proin etiam præparatione est opus. *Paratum cor meum Deus paratum cor meum!* Primo loco curandæ vires sunt, & roborandæ, & solido quotidie cibo augendæ. Idinquam agendum ante omnia, ut sinceræ exactæque Confessionis ope divinam recuperemus gratiam, & amicitiam; & hanc Confessionem non abire foret à primis conscientia vitæ annis repetere, si quis nondum eas secum eatenus rationes iniit: quæ ratione affirmarentur illa decreta ac proposita, tam crebè aliàs infirmâ ac vacillantia; hæcque majori diligentia & ac curatione supplerentur, qui toties in Confessionibus ordinarijs obrepunt, errores in animi labris perferendis, in natura peccatorum explicanda, aliisque Sacramenti illius nunquam satis æstimati partibus adimplendis; cujus usus quò promptior, tantò est non-

nun-

nunquam minus accuratus. Vigorem hunc animi, veræ Pœnitentiæ beneficio obrentum, augere oportet pijs alijs actionibus adjunctis, elemosinæ in pauperes erogatæ, abstinentiæ à cibis, religionis in DEUM ac Cœlites, usus frequentis & stabilis divinorum Mysteriorum: cautum deinde esse oportet in illis vitandis immoderationibus, quæ valde atterunt vires, aut periculo exponunt in valetudinis. Fit hoc, si vitentur occasiones periculosæ, animi relaxationes nimis, conventicula suspecta, garrulitates ineptæ. Si his omnibus Pugiles antiqui abstinebant, ut coronâ brevis avicingerentur, quid par est facere, aut quid durum videri potest pro coronâ solidâ ac sempiterna? *Quin agone contendit, ab omnibus se abstinet: Et illi quidem, ut corruptibilem coronam accipiant; nos autem incorruptam.* Uterque hic modus & exercitandi actiones pijs sanctasque, & abstinenti pravis ac periculosis, indicatur à Christo Allegoriâ illâ lampadum accensarum, quas præferre oportet manibus, ne impingamus in obstacula; & lumborum, quos præcingere necesse est, ut sic veloces & expediti simus ad Dominum nocturnis in tenebris adventantem excipiendum. *Sint lumbi vestri præcincti, & lucerne ardentes in manibus vestris.* Atque hæc remota est præparatio ad mortem beatam: ad rationis & Legis Christianæ normam vitam exigere: quâ sine vitâ mortem sibi promittere felicem, est nigram carbone in pariete lineam describere, cujus pars ultima candida sit.

Sed quis sapiens rem hanc successuram existimet? ut reliquæ, sic & ultima lineæ pars nigra erit. Turtis caudæ eam in partem & latus protulit, versus quod pendebat; mortales quoque nunc ad dextram morientes cadunt, & salvi fiunt; aliâ ad sinistram, & pereunt; prout nimirum vivi habitibus & propensionibus bonis aut pravis hanc illamve in partem inclinabant. Ad hanc remotam præparationem revocari possunt omnia nomina ac debita, quibus satisfaciendum est, quæ ceteroquin multum implicare, & à negotio omnium maximo avocare possent, legata, inquam, pia, restitutio rei alienæ, mercedes debitæ, & ultimæ voluntatis libellus, si cui id juris competit; ut ita navis instat sit ad navigandum tam expeditæ, ut præter ventum à puppi expectet nihil.

XVI. Altera Pugilum præparatio ad vincendum erat, crebrâ & umbratili exercitatione ferijs pugnis præludere. Hæc quoque imitari istos decet, perinde nos gerendo, ac si jam positâ vitæ spe, deserti ab amicis, à Confessario de via æternitatis mox ineunda moniti, agonem aggredieremur. *Dispone domine, 38, 12) mutua, cras enim morieris.* Hic ad Deum se vertere oportet, earumque elicere virtutum actus, qui magis & necessarii & utiles ac proficui sunt, ad sancto migrandum, ut sunt maxime Fidei, Spei, Charitatisque Theologicarum, quibus addendi semper contritionis ac Doloris perfecti, & conformitatis voluntatis nostræ cum Divina; illius quidem, detestando omnes

omnes præteritæ Vitæ culpas; hujus autem; acceptando à Deo pœnas pro noxis immittas, morbi ipsius ac mortis præcipuè. Prostrateur proin quisque quàm creberrimè, tenere se fide firmissimâ, quidquid Deus loqui & manifestare dignatus est, Ecclesiæ suæ ministerio ad eam rem usus; paratus vitam dare & sanguinem ad obsequandas hoc velut sigillo veritates revelatas, & vitam ponere illius Religionis & Ecclesiæ causâ, cujus membrum jam inde à matris utero singulari Dei beneficio quis est constitutus. Prostrateur reponere se spem omnem in miserationibus Dei infinitis; per has confidere obtenturum culpæ veniam, gloriæ possessionem, quâ nec Latrones pœnitentes ac verè dolentes extorres voluerit. Prostrateur toto se animo amare illum ut Deum suum, ut Conditorem, Conservatorem, ac Redemptorem dulcissimum, agendo gratias pro beneficiis, quæ & maxima & plurima in immentem contulerit, & præcipuè pro vita in Crucis arâ pro se oblatâ. Testetur, displere sibi super omne malum injurias ipsi allatas, quibus sanctissimas & æquissimas divinæ voluntatis leges pro nihilo violârit; quodque, si liceret denuo vitam ordiri à principio, mori millies, quàm summum bonum offendere mallet. Ejus in rei argumentum dicet accipere se ab ejus manibus demissione quàm possit maximâ morbum, dolores, mortem, dudum sibi perfido & rebeli debitam, quem idcirco id unum cruciet, quod vitam non habeat, nisi unicam, uni-

cè discupiens vel millenas sacrificare ad satisfaciendum tot injuriis ipsi illatis. His, aliisque generis ejusdem exercitationibus parat se quisque ad transitum, velut jam tum eminentem: commendet suam Deo animam, ut is hinc abeuntem suis met manibus excipiat; imploret Sanctissimæ Matris opem, Cælitum omnium, & Custodis maximè sui Angeli, omniumque planè Beatorum Genitorum, sicut patrociniū eorum implorabitur in precibus fundi solitis, dum migrat anima. Verbo, Ideam quisque sibi former, proportionem suâ respondentem operi illi magno, quod olim erit perficiendum, cum benè rectèque erit moriendum.

XVII. In Rhodo Insula Draconem tam mole corporis vastum, quàm ^{Eofius p. 2. l. 2.} damnis passim illatis formidandum fuisse Annales memorant. Vivam hanc pestem ut è medio tolleret Eques, Gallus natione, qui supremum subinde sacræ illius Militiæ Magistratum gessit, in vitram se suam contulit; cumque Draconem, vero illi perisimilem, ex confusa, ut Scenici solent, chartâ confici sibi curâffet, quot diebus fictum istud bellæ corpus è famulis aliquem ingredi jussit, qui hæc illuc moveret, & veri monstri partes meliorem, quo poterat, modo ageret. Assuefecit deinde Molossos geminos, ut Draconem hunc fictitium aggredierentur, ipse verò equo insidens, hastâ, ceterisque in rem idoneis armis instructus: non equum magis, quàm se usu ipso, ferre monstrum, & non expavescere docuit. Sic omni-
bus

bus in otio & umbrâ paratis. Rhodum, cum maturum visum est, cum canibus, equo, & seruo rediit, ut serriâ jam pugnâ Draconem oppugnaret; quæ res præmeditata tam bellè ac feliciter cecidit, ut pernicie illâ Regionem liberaret, nominis verò sui famam latè propagaret, ut Equitum illorum Magister Supremus, quod dicebam, legeretur, quos & pugnare cum monstribus & vincere posse palàm fecisset. Observandum ea in re, quàm salubris usus fuerit præparationis non propinquæ minus, quàm remotæ, nec propinquæ tantùm, sed etiam in re, quoad ejus licuit, simillimâ, & veræ pugnæ non difformi simulacro! Sic agere oportet sapientem quemlibet. Illa, quam animo quisque suo objiciet, Mors, erit velut chartaceum simulacrum, comparata veræ morti: nec tamen refert, Ea enim exercitatione pulcherrimè se comparabit, & fictis ictibus veros magno animo ac dexterritate in se gere discet. Non inusitatum militiæ stratagema est. Exercitum priùs quàm cum hoste confligat, altiore loco sic collocare, ut omnes hostiles copias in conspectu habeat, ne inani metu numerosiores sibi fingat. Sic coll. candus Exercitus, ut hostem videre possit. Nec minoris artis est, assuefacere militem suum ad vincendum variis velitationibus hostem antè quàm totâ acie pugnetur. Ita Marius, magni Romanos inter Belli Duces nominis, non priùs totum profligandum sibi Cymbriorum Exercitum censuit, quàm Gigantes illos, quales mole corporis videbantur, vinci à Romanis posse, multæ præviæ

velitationes, è quibus rei summa haud quaquam penderet, docuissent. Atque hanc propinquam præparationem Servator innuit, dum non dixit, ut parati mortem expectemus, sed ut expectantibus simus similes: *Et vos similes hominibus expectantibus Dominum suum*: quibus verbis indicat, non omni quidem momento expectandam mortem esse, omni tamen momento nos debere esse similes expectantibus, illarum exercitatione crebrâ virtutum, quas illo momento suæ salutis seridè studiosi Christiani consueverunt exercitare.

XVIII. Adhuc mussirabit vestitum non nemo, & dicit: sic parare se ad mortem, esse quoddam mori ante tempus, & non solum simulare mortem: se proinde non invito alium quemlibet uti posse medio tam molesto; sibi quidem non arridere rationem non timendi mortem, quæ ipsâ morte sit magis timenda. Sed parcius ista: qui ita sentit, res ejus loco non bono sunt. Captivus, qui, quoties janua carceris aperitur, inhorrescit, satis ostendit, se innocentem non esse, sed reum, sed damnatum, quòdque in momenta aliud nihil, quàm Crucem expectet. Nec enim, qui liber dimitti sperat, trepidat aut turbatur, sed lætatur. Sic & nostra res se habet. Timor ille mortis tam vehemens; quoties de ea infertur mentio, ille de ea loquendi, quòd & cogitandi horror, argumento est minimè bono, Conscientiam non lætum sperare, sed funestum & tristem exitum formidare. Væ misero, quisquis ita

vivit: Beatumè diverso illum, qui non absque animi sui solatio, certè absque horrore, nuntium de adventante morte excipit, aut de ea secum solus cogitat! Satis enim eà re prodit, nullà se culpā suā captivum attrineri; sed illorum infantium ex genere esse; qui quoties vel clavium, vel catenarum strepitum audiunt, lærum expectant de libertate mox obtinenda nuntium, & spem fovent, illis ex ærumnis & angustijs tandem abeundi. Curet proin quisque vestrūm animum habere omnīs sceleris conscientia immūnem, crebrò eum in finem divinis usurpandis Mysterijs; & tum discet, quā paulatim cessaturus sit timere mortem

Apo. 14. 23. quæ tantum nunc timoris incurrit, *Beati mortui, qui in Domino moriuntur.* Dei verba sunt. Quinam autem sunt mortui illi, qui moriuntur, nisi illi, qui ante mortem ita se gerunt, sic agunt omnia, ac si re ipsā morentur? Beati ideo sunt primò, quia usu & familiaritate, si ita loqui fas est, cum morte jam inha plurimum imminuerunt formidinem; dein Beati, quia *in Domino moriuntur*: id est, moriuntur inter divinæ brachia Providentiæ: moriuntur, ut vitam novam vivant; moriuntur morte non tam verà, quàm apparente, ut sidera, quæ otto Sole non amittunt, quam noctu ostentabant, lucem, sed augent, et in nostris oculis ex-

tingta videantur. Et quamvis hæc exercitatio, allatis Christi verbis. *Ecce vos similes hominibus expectantibus Dominum suum*, in sinuata, plena nunc quidem foret tædio, quid refert, dum tantum emolumentum affert, & æternitatem in tuto collocat? An non præstat pharmacum amarum, & minus gratum palato, sed salubre, potioni dulci, sed venenatæ? Meminerint omnes, quod semel malè mori, est mori malè per omnem æternitatem. *Perisse semel æternum est.* Nec sinant se larvis terri, ut pueri; discant potius non timere; & contemnere larvam eamprehendendo manibus, versando, & quid rei sit, undique circumspiciendo, ut res ipsa aliquando non formidetur. Vivant omnem diem, tanquam eorum, quos victuri sunt, postremum; Sacerdoti adstant, tanquam postremum adessent; aperiant Sacerdoti noxas perinde, ac si postremam id ante luctum facerent: si sacro pascantur Epulo, tanquam non amplius pascendi, sic orent, quasi deinceps non oraturi, Deum bonum, quantum exercitationū harum fructus existet! Nemo melius isto vivit; & sic nemo illo felicius morietur. *Beatus ille servus, quem cum venerit Dominus ejus, invenerit sic facientem: Amen dico vobis, quoniam super omnia bona sua constituet eum.*

Finis Partis Tertix.

Re-